

**BOLA SHAXSIGA YO‘NALTIRILGAN TA‘LIM ASOSIDA ESTETIK
TARBIYANING ESTETIK AHAMIYATI**

**JDPU sirtqi bo‘lim o‘qituvchisi
Ahunbabayeva Sh. Sh.**

Annotatsiya: Ushbu maqolada Maktabgacha ta‘lim tashkilotlarida “Bola shaxsiga yo‘naltirilgan talim asosida estetik tarbiyaning estetik ahamiyati mavzusiga bag‘ishlangan bo‘lib, nomlanib unda badiiy-estetik dunyoni badiiy jihatdan anglash, san‘at dunyosiga oshno etish, badiiy-ijodiy kobiliyat yuzasidan ko‘rsatmalar o‘rin olgan.

Аннотация: данная статья посвящена теме “эстетическое значение эстетического воспитания в дошкольных образовательных организациях на основе личностно-ориентированного обучения ребенка”, в названии которой содержатся указания на художественное осмысление художественно-эстетического мира, познание мира искусства, художественно-творческие способности.

Kalit so‘zlar: mashg‘ulot, ta‘lim o‘yin, aqlan yetuk, ma‘naviy boy, har tomonlama rivojlangan, tug‘ma layoqati, qiziqishi, ehtiyoj, , milliy va umuminsoniy qadriyatlar.

Mamlakatimizda mustaqillik yillarida amalga oshirilgan keng ko‘lamli islohotlar milliy davlatchilik va suverenitetni mustahkamlash, xavfsizlik va huquq-tartibotni, jamiyatda qonun ustuvorligini, inson huquq va erkinliklarini, millatlararo totuvlik va diniy bag‘rikenglik muhitini ta‘minlash uchun muhim poydevor bo‘ldi, xalqimizning munosib hayot kechirishi, jahon talablari darajasida ta‘lim olishi va kasb egallashi, fuqarolarimizning bunyodkorlik salohiyatini ro‘yobga chiqarish uchun zarur shart-sharoitlar yaratdi.

Yangi sharoitlardan kelib chiqib, O‘zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrda qabul qilingan yangi tahrirdagi “Ta‘lim to‘g‘risida”gi qonuni va 2019-yil 16-dekabrda qabul qilingan “Maktabgacha ta‘lim va tarbiya to‘g‘risidagi qonun hamda 2017-yil 7-fevralda qabul qilingan O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-2021-yillarga mo‘ljallangan “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida”gi PG‘-4947-son farmoniga muvofiq

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 04. April 2025

maktabgacha ta'lim va tarbiya tizimida ham bir qancha islohotlar amalga oshirildi. Bu islohotlar natijasida mamlakatimizda maktabgacha ta'linga bolalarni keng qamrab olish, maktabgacha ta'lim va tarbiya tashkilotlari faoliyatini takomillashtirish hamda bu sohaga zarur bo'lgan yetuk mutaxassislarni tayyorlash borasida bir qancha yutuqlarga erishildi. Bu sohadagi rivojlanishlarning davomiyligini ta'minlash va yangi O'zbekistonni barpo etadigan va rivojlantiradigan kelajak avlodni tarbiyalab voyaga yetkazish maqsadida 2022-yil 27-yanvarda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “2022-2026-yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning Taraqqiyot strategiyasi to'g'risida”gi PF-60-son farmoni qabul qilindi. Ushbu farmonga muvofik maktabgacha ta'lim va tarbiya tizimini rivojlantirish uchun quyidagi maqsadlar bilgilab olindi:

“Bola shaxsiga yo'naltirilgan talim asosida badiiy-estetik tarbiyaning ahamiyati” mavzusini o'qitishning o'ziga xos xususiyatlari.

Badiiy-estetik rivojlanish insonning vokelikka estetik munosabatini, shu jumladan, dunyoni badiiy jihatdan anglash, san'at dunyosiga oshno etish, badiiy-ijodiy kobiliyat, badiiy-estetik qadriyatlar tizimini maksadga yo'naltirilgan tarzda shakllantirishga imkon beradi.

Badiiy-estetik rivojlanish estetik tarbiya negizida amalga oshadi. Ta'lim-tarbiyaning boshqa shakllari kabi estetik tarbiya ham o'z diqqat-e'tiborini alohida shaxsga va ijtimoiy guruxga qaratadi. Estetik tarbiya ham umuminsoniy va milliy qadriyatlarni qaror toptirishga xizmat qiladi. Chunki, tarbiya inson ongiga, xis-tuyg'ulariga, tasavvuriga, e'tiqodiga, dunyoqarashiga, xatti-xarakatlariga, xulkatvoriga ta'sir utkazishni uz oldiga maksad va vazifa kilib kuyadi.

Estetik tarbiya ham ana shu umumiy maksad va vazifaning tarkibiy kismi sifatida amal kilib, tarixiy-ijtimoiy jixatdan ahamiyatga molik xodisani anglatadi. Shuni ta'kidlash joizki, qadimgi dunyoda umuman tarbiya maksadi estetik asosda namoyon bulgan. Masalan, kadimgi yunonlarda estetik tarbiya maksadi fuqarolarning xar tomonlama rivojlanishiga, "rux va badan" hamoxangligini qaror toptirishga yo'naltirilgan edi. Aflotun va Arastu kabi zabardast mutafakkirlar ta'limotlarida estetik tarbiya tizimining bir-biridan farqli tomonlari bulgani xolda umumiylik ham mavjud bulib, u yagona estetik orzuni qaror toptirishga, yagona axloqiy xulkatvor va fuqarolik fazilatlarini shakllantirishga xizmat qilgan edi.

Avvallari estetik tarbiya uta tor va bir tomonlama talqin qilinlar, ya'ni uni san'at asarlarini tug'ri idrok etish, bu bilan alohida lazzatlanish yoki biror san'at turini bilib

olib, muayyan badiiy kunikmalarga ega bulish doirasida in'ikos etilar edi. Ba'zan estetik tarbiyaga odamlarda yuksak estetik did-farosatni shakllantirish Bugungi kunda badiiy tarbiyaning asosiy maqsadi - munosabatlarni san'at vositalari yordamida shakllantirishdir. Estetik tarbiya bilan badiiy tarbiyani bir-biriga tenglashtirish ham, qorishtirish ham, qarama-qarshi kuyish ham xato bulardi. Shuni nazarda tutish lozimki, estetik tarbiya san'at bilan chegaralanib qolmaydi, balki uning asosiy mazmuni insonning vokelikka estetik munosabatini faollashtirish va rivojlantirishdan iboratdir.

Vokelikka estetik munosabat o'z xususiyatlariga ega bulgan xolda nisbiy mustakillikka ham ega bulib, foydali-amaliy, ilmiy-nazariy munosabatlarni ham o'z ichiga oladi. Binobarin, voqelikka bulgan inson munosabatining xar qanday kurinishi estetik mazmundan ajralib qolsa, u asl insoniy mohiyatini yuqotib quyadi.

Kurinib turibdiki, estetik munosabat xayotga iste'molchilik nazari bilan karashdan xalos bulish, dunyoga keng va xolis karash, odamlarda, tabiat vokea-xodisalarida, narsalarda, eng avvalo, jamiyat, insoniyat, tarakkiyoti uchun xizmat kiladigan ijtimoiy ahamiyatli bulgan fazilatlarni kura olish qobiliyatini tarbiyalaydi.

Estetik tarbiya, eng avvalo, kishilarning estetik didlari shakllanishiga katta ta'sir o'tkazadi. Shaxs uzligi uning estetik didi orqali namoyon buladi. Estetik didda inson aqliy va xissiy dunyosi, orzu-umidlari, talab-extiyojlari, maksad-manfaatlari ruyobga chiqishi ifodalanadi. Did faqat kayfiyat baxolarigina emas, balki insonning samarali faoliyati vositasida ham tarkib topadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining asarlari

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoev 2017 yil 19 sentyabr kuni Birlashgan Millatlar Tashkiloti Bosh Assambleyasining 72-sessiyasidagi nutqi.
2. Mirziyoev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob halqimiz bilan birga quramiz. – T.: “O'zbekiston”. 2017. – 488 b.
3. Mirziyoev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz – T.: “O'zbekiston”. 2017. – 592 b.

2. Normativ-huquqiy hujjatlar

4. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. – T.: O'zbekiston, 2019. – 46 b.

**“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC
INNOVATIVE RESEARCH”**

Volume 02. Issue 04. April 2025

5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida” gi 4947-son Farmoni.

6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Yoshlarga oid davlat siyosati samaradorligini oshirish va O‘zbekiston yoshlar ittifoqi faoliyatini qo‘llab-quvvatlash to‘g‘risida” gi PF-5106 – sonli Farmoni. 5 iyul 2017 yil.

7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 20 apreldagi “Oliy ta‘lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-2909-sonli qarori.

8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 27 avgustdagi “Oliy ta‘lim muassasalari rahbar va pedagog kadrlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini joriy etish to‘g‘risida”gi 5789-sonli Farmoni.

9. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 8 maydagi “O‘zbekiston respublikasi maktabgacha ta‘lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PQ-4312-sonli Qarori.

**Research Science and
Innovation House**